

اخبار نمایش

بوهمی ها با «بهار شکنی» به مولوی می روند

سال گذشته فربرز کریمی، کارگردان جوان و خلاق در سالن قشقایی تئاتر شهرنمایش «ققاشی اش» را روی صحنه برد.بود.نمایش با توجه به ویژگی هایی که داشت در جشنواره فجر پذیرفته و در آنجا نیز نامزد دریافت چند جایزه شد.اما فربرز کریمی در دوره سی وششم فجر، در برنامه ای که باعنوان تمرین اجرا از آن یاد می شد، نمایش «بهار شکنی» را اجرا کرده بود که اکنون قرار است در تالار مولوی روی صحنه برود.مونا احمدی، احسان پهلولی، نوید فیاض و پرستو قربانی بازیگران این نمایش هستند. «بهار شکنی» داستان بهار است که تلاش می کند خاطره خود را درون ذهن مردی نگاه دارد که در حال سقوط در لایه های تاریک و عمیق فراموشی است.این اجرا به عنوان جدیدترین اثر نمایشی گروه تئاتر بوهمی از ۲۷ شهریور ۲۲ مهر در سالن اصلی تالار مولوی روی صحنه می رود و هر شب رأس ساعت ۲۰:۳۰ اجرا می شود.

مدیرکل هنرهای نمایشی اعلام کرد:

جزئیات جدیدی از نقشه و برنامه پهنه فرهنگی رودکی

شهرام کریمی، مدیرکل هنرهای نمایشی، در گفتگو با خبرگزاری مهر درباره جزئیات جدیدی از نقشه و برنامه پهنه فرهنگی رودکی گفت: «در پهنه فرهنگی رودکی کمتر کسی به ساخت و سازهایی برای تئاتر توجه کرده است؛ اما در این راستای جلساتی که با دکتر آبادیان شهردار منطقه ۱۱ داشتیم، ایشان در نقشه پهنه فرهنگی رودکی، ساخت و ساز محوطه ای دائمی را برای اجرای تئاتر های خیابانی و میدانی در نظر گرفته اند.» وی ادامه داد: «مجموعه تئاتر شهر و محوطه آن به عنوان پایگاهی برای تئاتر خیابانی شناخته شده و مخاطب حرفه ای خود را دارد و همه گروه ها از اجراء در این فضا لذت می برند اما به دلیل نداشتن مکانی ثابت، در اجراهای جشنواره ای و فصلی با پوشاندن حوض ضلع شمالی مجموعه، مکان اجراهای خیابانی مهیا می شود. بوستان دانشجو هم فضای برای نشستن مخاطبان و همچنین سکوی گرد برای اجراهای مختلف خیابانی ندارد.» طبق اظهارات کریمی ضلع شمالی پارک دانشجو به محل دائمی نمایش های خیابانی بدل می شود. وی درباره زمان بهره برداری گفته است طرح پهنه فرهنگی رودکی دارای چند فاز است که در صورت تأمین اعتبار قرار است تا پایان سال آینده به پایان برسد.

کنترل بیماری ایدز در حاشیه اجرای یک نمایش

همان زمان با آغاز اجرای نمایش «میمون» از ۲۴ شهریور ماه در تالار مولوی، کلینیکی سیار در محوطه این مجموعه باهدف افزایش آگاهی درباره بیماری ایدز به انجام خدمات مشاوره ای و آزمایش HIV می پردازد. بر همین اساس ون آزمایش HIV همه روزه از تاریخ بیست و چهارم شهریور تا دهم مهر ماه از ساعت ۱۹ تا ۲۲ در حیاط این مجموعه آماده ارائه خدمات مشاوره و سلامت رایگان به افراد خواهد بود. نمایش «میمون» به عنوان تازه ترین اثر گروه تئاتر ساسات، توسط دانشجوی تئاتری روایت می شود که موضوع پایان نامه اش بررسی آثار یک کارگردان ایرانی تئاتر در آمریکاست که در اوایل دهه نود میلادی در اثر عوارض بیماری ایدز در گذشته است اما روند پژوهش پایان نامه، به تدریج او را وارد مسیر تازه ای از زندگی خود می کند. «میمون» به نویسندگی و کارگردانی وحید رهجوی و حسین ملکی از ۲۴ شهریور ماه تنها ۱۶ شب، به جز شنبه ها ساعت ۲۰ در تالار مولوی روی صحنه خواهد رفت.

رپر توارها بخش مغفول مانده را زنده می کنند و فرصتی می دهند تا جامانده ها خود را نشان دهند. این جامانده ها البته از آن عشق تئاتر هایی نیستند که می خواهند یک شبه بازیگری مشهور شوند

به تشکیل کمپانی های قدرتمند تئاتری شود و هنوز در ایران این اندیشه رشدی نداشته است.

رپر توارها چه تأثیری می گذارند؟

همان طور که می بینید رپر توارها این روزها در شکل شاید شبیه هم باشند؛ اما در محتوا متفاوتند. رپر توارها بخش مغفول مانده را زنده می کنند و فرصتی می دهند تا جامانده ها خود را نشان دهند. این جامانده ها البته از آن عشق تئاتر هایی نیستند که می خواهند یک شبه بازیگری مشهور شوند. آنان کسانی هستند که می خواهند جور دیگری بیاندیشند و جریان حاکم معتقد است به سبب فقدان مخاطب این گونه های بازی اجرا ندارند. رپر توارها اما در زمانی اجرا می شوند که از آنها با عنوان زمان مرده یاد می کنند. در ایام محرم و صفر به سبب مشکلاتی در تولید آثار کمیک و یا اجرا با گروهی از بازیگران چهره، افت سرتئاتر ایران حاکم می شود و بازه زمانی خالی شده، فرصتی می شود برای این رپر توارها. به عبارتی برای آن است که عریضه خالی نماند. با این حال، در بیابان لنگه کفشی هم غنیمت است. نکته مهمتر آنکه این رپر توارها در بخش خصوصی تئاتر در حال رخ دادن است. دولت نقش چندانی در حمایت از گونه های ضعیف تئاتر ندارد و کماکان برایش جنبه های تبلیغاتی تئاتر از جحیت دارد. بهماند که طبق قانون اساسی دولت موظف است شرایط را برای تولید کار مهیا کند؛ اما حداقل در تئاتر این یک آرزو خواهد بود.

تئاتر هایی که در رپر توارهایی از این دست رخ می دهند، مشق تئاتر است. فرصت هایی است برای آزمون که به سبب نظارت بخش آکادمیک مسیر جذاب تر و قابل تأمل تری را طی می کنند. با نگاهی به آنچه در این سال های اسم تجربه کردن دیده ایم، نشان می دهد مسیر توسط جوانان اشتباه طی شده است و شاید حضور جریان هایی از این دست شرایط را کاملاً تغییر دهد. به عبارتی رپر توارها فرصتی برای کشف و ساخت باشند.

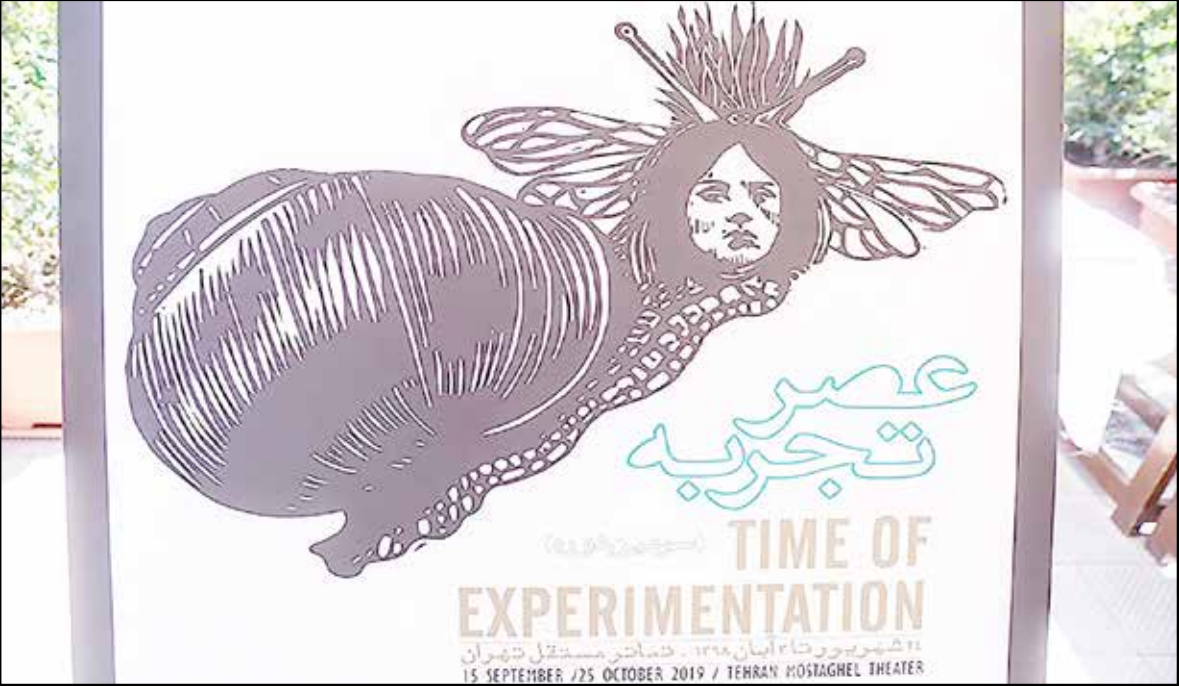
است. هر چند این امکان وجود دارد از دل چنین رپر تواری بخش «دیگر گونه های اجرا» جشنواره فجر تغذیه کند؛ اما فجر نیز خود یک رپر توار است. باید دید در آینده بر سر تئاتر مستند چه می آید. آیا جهان شمول تر از امروزش می شود تا صر ف آنچه حاشیه ای خود را ادامه می دهد؟

صدا های تازه ای که باید شنیده شود

علی اکبر علیزاد از اساتید دانشگاهی شناخته شده تئاتر است. برای کسانی که شیوه نمایشنامه نویسی خلاق یک هدف بوده، نام علیزاد بیش از هر کس دیگری آشنا می آید. او که مترجم کتب مشهور نوئل کرگ است، در این سال ها برنامه آموزشی خود را بر پایه آموزه های کرگ قرار داده است؛ اما در کارگردانی او رویه ای دیگر طی کرده است. او خلّاقیت را با آزمون تمیز می کند. رفتش به پلنفرم دار بست هم شاید از همین رو باشد. برای آزمون اشکال جدید اجرا و کارگردانی.

او در بدو ورودش به پلنفرم دار بست «که بیشتر مکانی است برای گونه های آمیخته از نمایش و هنر تجسمی» اقدام به برگزاری رپر توار فستیوال صدا های نو کرده است. این فستیوال از ۲۴ شهریور آغاز شده و قرار است تا ۲۸ شهریور به کار خود ادامه دهد. در این رویداد هشت اثر در برنامه های تکا جرایبی روی صحنه می روند. نقطه اشتراک این رویدادها گروه مجبور بودن است. هر نمایش بر پایه مشارکت گروهی پدید آمده اند و نامی از کارگردان به میان نیامده است. انگار قرار است یک نمایش محصول یک حرکت جمعی باشد تا بر آمده از انفجار خلاقیت یک فرد.

علیزاد که خود مدیریت یک گروه هنری با سابقه را بر عهده دارد، در تمام سال های فعالیتش با شخصیت های ثابتی کار کرده است. بخشی از گروهش را دانشجویان سابقش تشکیل می دهند که کماکان با او همکاری می کنند. موفقیت گروهی علیزاد شاید عاملی می شود برای برگزاری یک رویداد گروه مجبور. این وضعیت زمانی می تواند جذاب باشد که تئاتر ایران به سبب سستی ها در مسأله گروه داری این روزها دچار مشکلات عدیده ای شده است. دستمزدهای غیر قابل پرداخت و حرکت به سمت ستاره محوری تا ستاره سازی، نداشتن مرکزیت یک گروه و عدم حمایت محور بودن بخش کوچکی از مشکلات نبود گروه گرایی در ایران است. گروه گرایی که می تواند در شکل قدرتمندش منجر

حضور گروه هایی کمتر دیده شده در تئاتر مستقل موجب نوعی تمرکز مخاطب در یک بازه زمانی خاص شد. مخاطبان این نمایش ها عموماً دانشجویان تئاتر یا هنرمندان حوزه تجسمی

رپر توار تئاتر مستند عمارت روبرو از ۲۲ شهریور آغاز شده است و تا جمعه ۳۰ شهریور ادامه خواهد داشت. ۹ نمایش در عرض ۹ روز روی صحنه می روند. سهم هر نمایش تنها سه اجراست و نقطه اشتراکشان جوان بودن هنرمندان است. به عبارتی آنان تئاتر مستند را در مقابل جریان اصلی تئاتر ایران می دانند. هر چند تئاتر مستند در دیگر نقاط دنیا چنین ویژگی کلی ندارد و حتی می تواند بخشی از بدنه اقتصاد محور تئاتر نیز محسوب شود؛ اما امروز در ایران هنوز به پایگاه باثبات اقتصادی نائل نشده است.

عمارت روبرو و نیز یک فضای تئاتری حرفه ای نیست. این مجموعه صاحب یک پلنفرم است که می تواند میزان رویدادهای هنری در ابعاد بسیار خرد باشد. در این پلنفرم پیشتر کنسرت های آزمایشگاهی برگزار شده است، کنسرت هایی که در آن کمتر از ۵۰ نفر مخاطب حضور پیدا می کنند. در این رپر توار نیز وضعیت به همین منوال می گذرد و دامنه مخاطبان بسیار محدود

همان رپر توار است. در یک رپر توار عامل گیشه عملاً به حاشیه کشیده می شود و قرار است به صورت موردی، گونه های ویژه ای از آثار هنری به مخاطب معرفی شود. این رویه ممکن در آینده منجر به باز تولید مخاطب تازه برای آن گونه شود. همان طور که کوشکی نیز معتقد است این نمایش ها باید تا جایی در گیر گیشه باشند و بتوانند ارزش های خود را با بر اساس اقتصاد «هر چند ضعیف» تثبیت کنند.

تئاتر مستند
و خیلی چیز هایی که نمی دانیم
با اینکه تئاتر مستند یک گونه قدیمی در تئاتر است؛ اما در ایران خیلی دیر مورد توجه قرار می گیرد. هر چند امیر رضا کوهستانی رگه هایی از مستند نگاری در آثارش داشته؛ اما او نیز محصول دوران اکنون است. تاریخ تئاتر مستند مملو از رویدادهای جذاب است. از نمایشنامه «دانتون» بوشنرو «مارا اسداد» پیتز واپس تا اشکال جدید و ریاتیم و لکچر تئاتر هایی که تنه به رویکردهای سیاسی وایدئولوژیک می زنند.

با وجود اشتیاق به ساخت مستند در ایران؛ اما این مستند سازی به هیچ وجه از سینما به تئاتر منتقل نشد تا این وجه از تئاتر مغفول باقی بماند. همچنین احتمال نداشتن مخاطب برای چنین گونه ای مزید بر علت می شود تا مستند سازی در تئاتر حرکتی کند داشته باشد. این روز های می شود رگه هایی از این مستندها را یافت؛ اما در عمارت روبرو یک رپر توار برای تئاتر مستند بر گزار شده است.

دانشجویان تئاتر یا هنرمندان حوزه تجسمی بودند. آنان به نگاهی متفاوت به نمایش و نمایشگری به این آثار نگاه می کردند. اتفاق عصر تجربه بعدها موجب شکل گیری برنامه ای با عنوان «سایت» شد که در آن تلفیق هنر های موسیقی، تجسمی و نمایشی، یک فرایند هنری خلاق را ممکن می کرد. فرایندی که بر اساس همکاری گروه های هنری مختلف رخ می داد. با این حال، عصر تجربه برای دومین سال نیز در تئاتر مستقل برگزار می شود. این بار اما دامنه اجراها بیشتر می شود. پای تئاتر مستند و تئاتر مبتنی بر لکچر نیز به ماجرا باز می شود. نقش موسیقی در آثار پررنگ می شود؛ اما کماکان شما شاهد آثاری می شوید که در دیگر سالن ها اجرا نمی شوند. حتی تئاتر مولوی به عنوان پایگاه نوعی تئاتر آزمایشگاهی، خود را در گیر این موضوع نمی کند.

در سومین دوره این رپر توار که به تازگی آغاز شده است، مصطفی کوشکی در گفتگویی اعتراف می کند علت راه اندازی عصر تجربه مشقاتی بوده که برای تولید یک کار تجربه محور کشیده است. او می گوید چگونه سالن های تئاتری نسبت به این گونه ها عقب نشینی می کنند و این تجربه های تئاتری از حاشیه تئاتر نیز حذف می شوند. به عبارتی ضرورت وجود این رپر توار ناشی از فقدان فرصت های حداقلی در سیستم تماشاخانه داری امروز ایران است.

عصر تجربه سوم بسیار متنوع تر از دو دوره پیشین است؛ اما رویکرد

این روزها تهران میزبان چند رپر توار تئاتری است که همگی تمرکز خود را بر ساخته های کارگردان جوان و جویای تجربه قرار داده اند. هر یک از این رپر توارها اهداف به خصوصی را دنبال می کنند و بر اساس دبیران هنریشان، هدف ویژه ای را دنبال می کنند؛ اما این پرسش مطرح می شود که چرا باید سه رپر توار قابل تأمل در این بازه زمانی رخ دهند؟

بهتر است ابتدا نگاهی به این رپر توارها داشته باشیم و به کارکرد و اهدافشان نگاهی بیاندازیم. رپر توار هایی که همگی از دل جامعه آکادمی در آمده اند و حداقل می شود اعا کرد در خارج خودشان هیچ بدیلی ندارند.

سه سالگی عصر تجربه

سه سال پیش، تماشاخانه مستقل تهران به مدیریت مصطفی کوشکی از برگزاری یک رپر توار تئاتری با عنوان «عصر تجربه» خبر داد. این رپر توار محل حضور چند گروه جوان بود که هیچ فرصتی برای حضور بر صحنه تئاتر نداشتند. عموماً کار هایشان مبتنی بر تئاتر های بدن محور بود. بخش مهمی از اجراها مبتنی بر رقص مدرن یا شیوه های نامتعارف عروسکی بود.

حضور گروه هایی کمتر دیده شده در تئاتر مستقل موجب نوعی تمرکز مخاطب در یک بازه زمانی خاص شد. مخاطبان این نمایش ها عموماً

یادداشت

نگاهی به نمایش «وقتی کبوترها ناپدید شدند»

حکایت افراد نان به نرخ روز خور

فائزه ناصح، دکترای روانشناسی عمومی

وقتی به جامعه می نگریم، با توجه به فشار های اقتصادی و معیشتی که مردم با آن دست به گریبان هستند، مشاهده می کنیم شرایط فعلی، جامعه را به سمتی سوق داده که اعتماد اجتماعی در بین مردمان آن به شدت رنگ باخته است؛ به نوعی اعضای یک جامعه به عنوان سرمایه های اجتماعی آن در جهتی در حال حرکت اند که فقط به فکر منفعت و سود خود هستند؛ این گروه از اشخاص که تعدادشان در جامعه نیز کم نیست و روز به روز هم بر شمارشان افزوده می شود در زمره افرادی هستند که با وزیدن نسیمی از یکسو به سویی دیگر تغییر مکان می دهند و در جایی سسکمی می گزینند که